

In Raalte is op gezamenlijk initiatief van de Dierenbescherming en LTO Nederland een proefstal 'Varkens in ComfortClass' gebouwd waar 144 vleesvarkens onderdak krijgen. Deze stal is het uitgangspunt voor een zoektocht naar nieuwe houderijsystemen voor vleesvarkens, waarin dierenwelzijn en economisch verantwoorde bedrijfsvoering goed samengaan.

Varkens in ComfortClass



De Comfortclass in Raalte in aanbouw met lichtdoorlatende folie die aangebracht is op een staalconstructie

Het welzijn van het varken is het uitgangspunt van het principe van de ComfortClass. Het ontwerp van de stal op het Praktijkcentrum in Raalte is volledig gebaseerd op de welzijnsbehoeften van vleesvarkens (zie kader).

Sinds april 2006 zijn er 144 vleesvarkens gehuisvest in de stal van 20 bij 30 m. De proefstal is niet dé voorbeeldstal voor dierenwelzijn in Nederland, maar het begin van een zoektocht naar betaalbaar comfort voor varkens. De komende drie jaar moet onderzoek uitwijzen of varkens in ComfortClass hun welzijn inderdaad goed op peil kunnen houden. De kostprijs wordt hierbij niet uit het oog verloren.

Door aandacht voor varkenswelzijn is het volgens de LTO en de Dierenbescherming belangrijk om te komen tot een duurzame varkenshouderij in Nederland. Het is echter wel

belangrijk dat dit voor de varkenshouder op een economisch verantwoorde manier gebeurt. ComfortClass is daarom een zoektocht naar betaalbaar comfort. De intentie van het initiatief is dat de grondbeginselen van ComfortClass navolging vinden in de praktijk. Varkenshouders kunnen om te beginnen de meest kansrijke onderdelen van de proefstal in hun bedrijfsvoering opnemen. Er worden vijf varkenshouders gezocht die zelf in de praktijk gaan onderzoeken wat haalbaar is. Zij gaan hiervoor zelf een vleesvarkensstal bouwen of verbouwen volgens het principe van ComfortClass. De eisen en wensen van de varkenshouder worden hierbij naast de varkensbehoeften (welzijnsniveau) gelegd.

KENMERKEN

Bij het ontwerp stond niet het natuurlijke gedrag (wat kan het dier), maar de behoeftenbevrediging (wat wil het

dier) centraal. De ComfortClass-proefstal heeft de volgende kenmerken:

- Ronde bak met wroetmateriaal;
- Natuurlijk klimaat binnen acceptabele grenzen
- Comfortabele ligruimte
- Schuurpaal op de rand van een hokafscheiding
- Duidelijk onderscheid tussen vreet-, lig- en mestplaatsen
- Voldoende ruimte om alle varkensbehoeften te dekken.

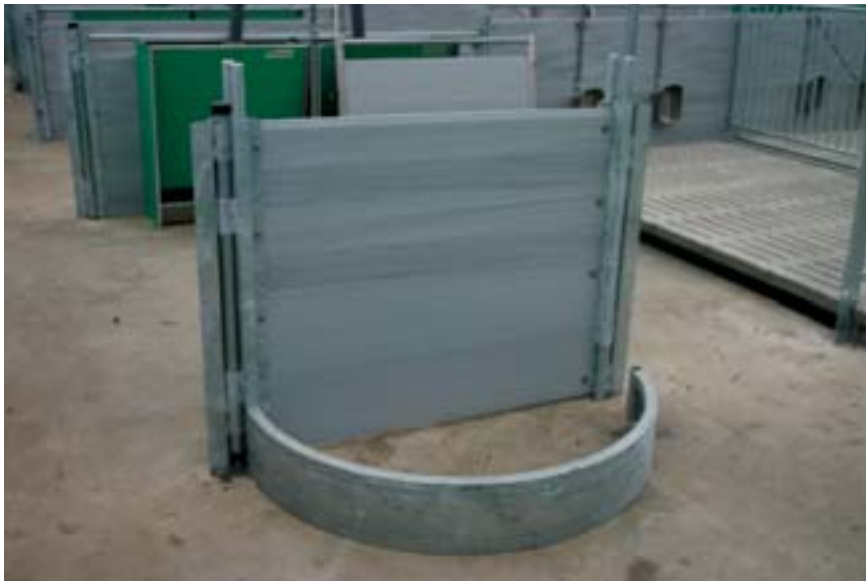
ONTWERP

De proefstal heeft een flexibele indeling. De 144 vleesvarkens zijn verdeeld in drie groepen: 4 hokken van 12 dieren, 2 hokken van 24 dieren en 1 hok met 48 dieren. Voor het onderzoek is de stal bewust ruim opgezet. Gedurende de onderzoeksfase wordt met ruimte gespeeld. Het is de uitdaging om met zo weinig mogelijk ruimte toch volledig in het welzijn van het varken te kunnen voorzien.

Ieder hok heeft een ligruimte waarin bijvoorbeeld stro wordt verstrekt voor een comfortabel ligbed. Het middengedeelte is om te exploreren (hier bevinden zich de schuurpaal en de ronde bak met wroetmateriaal) en ten slotte de mestplaats. Als wroetmateriaal kan in de ronde bak stro met een beetje brok, maar net zo goed zand met eikels worden aangeboden. Het doel hiervan is het natuurlijk exploratiegedrag van het vleesvarken te stimuleren. De afmetingen van ieder hok zijn 3,75 m bij 8,00 m.

VLOER

De dichte betonnen vloer ligt op afschot, bij het liggedeelte is dat 1 % en bij de tussenruimte is dat 2 %. De afwerking is 'ruw gevlienderd'. De vloer is 140 mm dik, enkel net. De binnenvakken zijn op de randen gedilateerd.



De ronde bak met wroetmateriaal om te exploreren

In het mestgedeelte ligt een betonrooster, dat enkele centimeters boven het middengedeelte uitsteekt. Onder het mestgedeelte bevindt zich een kelder van 650 mm diep met een mestschuif. De schuif is aangebracht om stro of ander materiaal naar de mestopslag buiten te brengen. De gier wordt gescheiden van de dikke fractie afgevoerd.

Het dak bestaat uit lichtdoorlatende folie die aangebracht is op een staalconstructie van IPE-spanten. Door toepassing van een speciale UV-filtrerende coating op de folie ontstaat een warmtewerende werking waardoor ook in de zomer een aangenaam (koeler)



Skybox met rechts de ligruimte waarin bijvoorbeeld stro wordt verstrekt voor een comfortabel ligbed



In het mestgedeelte ligt een betonrooster, dat enkele centimeters boven het middengedeelte uitsteekt

stalklimaat wordt gerealiseerd.

De stal heeft een natuurlijke ventilatie in de nok. De zijwanden zijn 3,1 m hoog. De helft van de buitengevels is van beton en het resterende deel is een ventilatieopening die kan worden afgesloten met opblaasbare folieslangen.

SKYBOX

De proefstal in Raalte heeft een skybox die voor iedereen toegankelijk is. Hier komt een informatiebord te hangen over de stal. Ook vindt men hier informatie over het toepassen van de ComfortClass-benadering bij renovatie of nieuwbouw van een stal.

PROEF

Het principe van ComfortClass is tot op heden theorie. In Raalte moet duidelijk worden of de varkens werkelijk tevreden zijn en of voldaan wordt aan de welzijnsclaim. Onderzoekers van Wageningen UR observeren het gedrag van de dieren en beoordelen hun gezondheid. Via gedragswaarnemingen en meting van stress-indicatoren testen ze of de varkens erin slagen hun behoefte te bevredigen. Een innovatiegroep van circa 10 varkenshouders zal het onderzoek actief begeleiden en aansturen. Na het eerste proefjaar wordt ook gekeken naar aspecten als milieu, arbeidsomstandigheden en economische resultaten.

ir. E. Koldewey, Algemeen projectleider 'Varkens in ComfortClass' en werkzaam bij LTO Noord Projecten en ir. J. Overbeek, Bouwdirectie proefstal, werkzaam bij LTO Vastgoed

Tien behoeften van het varken

Varkens stellen vele wensen aan hun omgeving en hun verzorging. Die blijken samen te vatten tot 10 behoeften. Dit kwam naar voren uit een onderzoek van Wageningen UR naar diergericht ontwerpen. De onderzoekers keken naar de biologie en het natuurlijke gedrag. Het varken:

- wil veel rusten in het gezelschap van andere varkens (het varken ligt 80 % van de tijd niks te doen);
- wil ongestoord en onbeperkt kunnen eten en drinken in het gezelschap van andere varkens (het varken eet 20 minuten verdeeld over de dag);
- wil samen met andere varkens op ontdekking kunnen gaan (zogenaamd exploratief gedrag, incidenteel speelt en vecht het varken met soortgenoten. Het dier gebuikt zo'n 4 uur om te wroeten en de omgeving te verkennen);
- wil niet alleen zijn (het is een sociaal dier);
- wil veilig kunnen mesten en urineren op een daarvoor bestemde plek (het is zindelijk);
- heeft behoefte aan veiligheid;
- wil het niet te warm en niet te koud hebben (thermoregulatie en daarbijbehorend gedrag);
- wil zichzelf kunnen verzorgen (verzorgingsgedrag);
- wil niet ziek zijn;
- heeft beweging nodig.

Initiatiefnemers

De ComfortClass proefstal is een initiatief van de vakgroep Varkenshouderij van LTO Nederland en de Dierenbescherming in nauwe samenwerking met de Animal Sciences Group van Wageningen UR, veevoerleverancier For Farmers en Privon (Praktijkvoorziening intensieve veehouderij Oost-Nederland). Samen maken zij zich sterk om het welzijn van varkens te verbeteren op een voor de varkenshouder economische verantwoorde manier.